

תאריך עדכון: 4.5.2014

שם המרצה: ד"ר עינת שטיין

שם הקורס: עקרונות בהערכה פסיכולוגית

מס' קורס: 60-860-02

סוג הקורס: שיעור

שנת לימודים: תשע"ה סמסטר: שנת' 6 היקף שעות: 6

אתר הקורס באינטרנט: הקורס מתוקשב בחלקו

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת הקורס להכשיר את המשתתפים לערוך הערכה פסיכולוגית מושכלת של ילדים, עם דגש על הערכת אינטליגנציה.

המשתתפים בקורס יכירו מודלים תיאורטיים ואמפיריים שונים לאינטליגנציה; יוכשרו להשתמש במבחנים סטנדרטים למדידתה וילמדו שיטות מתקדמות לניתוח המבחנים. המשתתפים יוכשרו לאסוף נתונים על תפקוד ודינמיקה של ילד גם באמצעים נוספים ובהם תצפית וראיון. יושם דגש על סינתיזה בין ממצאי המבחנים השונים והאינטגרציה שלהם עם נתונים שנאספו ממקורות שונים וכן תכנון התערבות מתוך הבנת הילד, כתיבת חוות דעת פסיכולוגית ומתן פידבק על ממצאי ההערכה. בנוסף יושם דגש על שיקולים חברתיים ואתיים בעריכת מבחנים.

ב. תוכן הקורס:

הקורס יתמקד בהכרת תחום האיבחון הפסיכולוגי - ובעיקר הערכת אינטליגנציה, תוך התייחסות להיבטים תיאורטיים, פרקטיים ואתיים.

יילמדו ויתורגלו שימוש בראיון, בתצפית ובכלי אבחון סטנדרטיים ובעיקר WISC-R95, WIPPSI-III^{heb}, WISC-IV^{heb}, K-ABC. בנוסף יילמדו הערכת יכולות על פי מבחן בנדר-גשטלט וציור איש. נדון במקומם של אלו כחלק ממערך הערכה שמטרתה לאפשר הבנה מקיפה ומעמיקה של המאובחן ויושם דגש על שיקולים בבחירת כלי אבחון ועל הסתכלות המשלבת את המידע וההבנות שהופקו ממקורות שונים לכלל תמונה אינטגרטיבית של ילד והמלצות התערבות תואמות.

ג. מהלך השיעורים: הקורס מורכב משילוב של הרצאות פרונטליות עם מרכיב התנסותי, תוך שימוש בתיאורי מקרה ודיון בהם לצורך המחשת הנלמד.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה	הערות
1.	עקרונות בבסיס הערכה פסיכולוגית פרטנית	Anastasi chap 2; Sattler (2006) chap. 1;	
2.	תהליך האיבחון הפסיכולוגי: יצירת קשר, סטנדרטיזציה, התרשמות קלינית, גורמים רגשיים ומצביים המשפיעים על תפקוד בעת האבחון, מתן משוב.	Teglaaso & Freeman ; Sattler (2001); Tharinger, Finn, Hersh, Wilkinson, Christopher & Tran	
3	תצפית MPAC-R ושיטות נוספות	Sattler chap 8,9 Merrel, chap 3 http://humsci.auburn.edu/classes/hdfs3010/Denham_et_al_2003.pdf	תרגיל תצפית לישום במשך הסמסטר
4.	תצפית – המשך אנמנזה	Sattler chap 16, 17	
5.	ראיון – מיומנויות בסיס	Murphy Dillon chap 3-5; Sattler chap 5,6 McConaughy chap. 2-5	תרגיל בראיון
6.	ראיון – מיומנויות תכנון והרחבה; הערכת שינוי	Murphy Dillon chap 6-8;	
7.	הצגת ראיונות	Murphy Dillon chap 9-10;	
8.	הצגת ראיונות		הגשת רפרט תרגול
9.	הצגת תצפיות		
היכרות, העברה, ציינון וניתוח של מבחנים ספציפיים			
10.	תיאוריות אינטליגנציה WISC-R95 – מטרות, היסטוריה, מאפיינים פסיכומטריים, הכרת תתי המבחנים	קליין פרקים 1-5, 7,9 סטרנברג מדריך המבחן, פרקים 1,4	ללמוד העברה
11.	WISC-R95 – רציונל לניתוח יכולות, יתרונות ומגבלות, מאפייני הגירסה בארץ, אינטרפרטציה, פרופילים, הבחנה מבלדת, יישום ניתוח גורמים.	Kaufman; Walker	
12-13	WISC-IV	מדריך המבחן	העברת מבחן WISC-IV לילד R95 אן בסיכון נמוך (+טופס הסכמת הורים
14.	WISC-IV		מסירת דפי ציינון מלאים למרצה וחלוקת עותקים ללא ציינון למשתתפי הקורס לתרגול הציינון

בחופשת הסמסטר			
---------------	--	--	--

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה	הערות
1.	דיון בהתבסס על התרגיל שנעשה בחופשת הסמסטר : יצירת הקשר, ההעברה והציינון של ה WISC-R95 / WISC-IV , שיקולים בציינון.		הבאת מבחני WISC-R95 /WISC-IV מצויינים ; הצגת אבחון אינטליגנציה
2.	WPPSI-III	Essentials of WPPSI-III Assessment	
3.	אבחון התפתחותי - MSEL	מדריך המבחן	
4.	הצגת סטודנטים : ניתוח תצפיות		
5.	מבחן ה K-abc. רציונל תיאורטי, מטרות, הכרת המבחן, תירגול שימוש וניתוח פרופילים, השוואה לוקסלר.	מדריכים לבוחן (עיוני ומעשיים) Kline, Snyder & Castellanos	תירגול העברת K-abc
6.	בנדר-גשטלט II : רציונל, עקרונות העברה, ציינון, אינדיקטורים קליניים	מדריך למבחן בנדר גשטלט II Koppitz Koppitz, chap. 3-4 Hutt	
7.	בנדר-גשטלט (המשך) : תיאורי מקרה. ניתוח ודיון.	Decker	
8.	ציור אדם – מרכיבים התפתחותיים וויזומוטוריים	Koppitz	
9.	ציור אדם – אינדיקטורים קליניים – גישות שונות; כשלים בניתוחי ציורים	Koppitz Kline & Snyder	
10.	ניתוח עפ"י ה CHC – תיאוריה ופרקטיקה	Flanagan et. al.	
11.	היבטים חברתיים ואתיים באיבחון	שפלר ואכמון ועדת האתיקה, הסתדרות הפסיכולוגים נבו	
12-14	כתיבת דוח אבחון פסיכולוגי, התנסות בניתוח אינטגרטיבי של בטריות מבחנים וכתיבת דוח אבחון. מתן פידבק על ממצאי האבחון סכום ותדריך להגשת עבודת סוף שנה.	Sattler, chap 25	

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: הקורס מותאם לתלמידי MA במגמה לפסיכולוגיה קלינית של הילד

חובות / דרישות / מטלות:

ההשתתפות בקורס מחייבת נוכחות ומעורבות פעילה, קריאת חומר ביבליוגרפי, קריאת המדריך לבוחן של כל מבחן ואימון בהעברתו, התנסות באבחון, ציינון, ניתוח וכתובת דוחות – הן של מבחנים בפני עצמם ובהדרגה תוך אינטגרציה בין מבחנים שנלמדו וכן ציינון וניתוח תוצאות איבחונים שיחולקו ע"י המרצה. חובות הקורס כוללים עריכת תצפית, העברת ראיון קליני, העברה וציינון של WISC-IV / WISC-R95 לילד בסיכון התפתחותי נמוך, העברת בטריה לאבחון קוגניטיבי מלא לילד והגשת דוח אבחון. ההגשה תשקף אינטגרציה של ממצאי כלי זה עם ממצאים העולים משימוש בכלי אבחון אחרים ונתונים קליניים.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר): מספרי
הצגת ראיון ותצפית (20%)

הצגת אבחון אינטליגנציה (20%)

תרומה פעילה לדיונים בשיעור (10%)

עבודת סוף שנה (50%)

ד. ביבליוגרפיה:

* חובה

*Anastasi, A. (1996), *Psychological Testing* (7th edition), Macmillan Publishing Company, NY.

Decker SL, Allen R, Choca JP. (2006). Construct validity of the Bender-Gestalt II: comparison with Wechsler Intelligence Scale for Children-III. Percept Mot Skills. 2006 Feb;102(1):133-41.

Kaufman A. S., Lichtenbger, E. O (2000) *Essentials of WISC-III and WPPSI-R Assessment*

Kline, R.B., Snyder, J. & Castellanos, M. (1996). Lessons From the Kaufman Assessment Battery for Children (K-ABC): Toward a New Cognitive Assessment Model. *Psychological Assessment*, 8 (1), 7-17.

*Koppitz, E. M. (1975). *The Bender Gestalt Test for young children: Research and application*. 1963-1973/ Orlando, FL: Grune & Stratton.

*Koppitz, E.M. (1968). Psychological evaluation of children's human figure drawings., N. Y.

*McConaughy S. H. (2005), *Clinical Interviews for Children and Adolescents. Assessment to Intervention* . The Guilford Press.

Sattler, J.M.(2001). *Assessment of Children: Cognitive Applications*. (4th ed.). La Mesa, CA: Sattler

*Sattler, J.M. (2006), *Assessment of Children*, Jerome M. Sattler Publisher, San Diego.
Murphy & Dillon (2011). *Interviewing in Action in a multicultural world*, 4th edition

*Smith, D., & Dumout, F. (1995). A Cautionary Study: Unwarranted Interpretations of the Draw-A-Person Test. *Professional Psychology: Research and Practice* 26(3)' 298-303.

Spreen, O., & Strauss, E. (1998), *A Compendium of neuropsychological tests, Administration, Norms, and Commentary*, 2nd edition, Oxford University Press, NY.

*Teglaaso H & Freeman RW (1983) Rapport pitfalls of beginning testers Journal of school psychology 21 229-240

Tharinger, Finn, S.E., Hersh, Wilkinson, A., Christopher, G.B. & Tran, A. (2008). Assessment Feedback With Parents and Preadolescent Children: A Collaborative Approach. *Professional Psychology: Research and Practice* , 39 (6), 600-609.

Walker, C. E., & Roberts, M.C (1992), *Handbook of Clinical Child Psychology*, 2nd edition, A Wiley-Interscience Publication, John Wiley & Sons. – Section 2: diagnostic Assessment of Children.

*בנימין אברהם (1977) *הראיון המסייע*, ספריית הפועלים.

*נבו, ב. (2004). סוגיות אתיות ומקצועיות בשימוש במבחנים פסיכולוגיים. בתוך: *סוגיות אתיות במקצועות היעוץ והטיפול הנפשי*. עורכים: ג. שפיר, י. אכמון וג. וייל, פרק 27.

קליין, פ (1995). *אינטליגנציה הגישה הפסיכומטרית*. הוצאת ספרים "אחי" בע"מ.

ספרי הלימוד (textbooks) וספרי עזר נוספים:

ביבליוגרפיה נוספת תנתן במהלך הקורס בהתאם לסוגיות הספציפיות ולמקרים שיוצגו.

חומר מחייב לעבודה: ראיון ותצפית על ילד (+טופס הסכמת הורים). ההגשה תכלול אינטגרציה עם חומר רקע. תרגיל ציינון וקסלר יכלול העברה; ציינון של המבחנים שהועברו ע"י כלל משתתפי הקורס והצגת האבחון שערך הסטודנט, תרגיל מסיים יכלול בטריה מלאה הכוללת הערכת אינטליגנציה וכתובת דוח אבחון פסיכולוגי מסכם שיוגש בתום הקורס.